HUGO J. POSTMA

De Amsterdamse verzamelaar Herman Becker (ca. 1617-1678); Nieuwe gegevens over een geldschieter van Rembrandt*

Zoals bekend werd Rembrandt gedurende de laatste jaren van zijn leven gekweld door geldzorgen. Hij zag zich dan ook genoodzaakt een aantal malen geld te lenen. Een van de mensen bij wie hij terecht kwam was Herman Becker. Becker is in de kunsthistorische literatuur geen onbekende. Zo beschrijft Francis Haskell hem als een 'dealer' die zijn invloed en rijkdom te danken had aan zijn contracten met kunstschilders. Deze contracten waren van heel bijzondere aard. Door middel daarvan zou Becker de kunstenaars hebben verplicht een groot deel van hun kunstproduktie aan hem af te staan.[1] Deze ongunstige opvatting over Becker vinden we niet alleen bij Haskell. Ideeën van gelijke aard treffen we al aan bij De Roever en Bredius.[2] Het lijkt erop dat latere auteurs (Floerke, Haskell) zonder meer De Roever naschreven. Overigens is De Roevers beeld van Becker wel te begrijpen als we bedenken, dat dit indirect bepaald werd door zijn grote bewondering voor Rembrandt en het destijds gangbare idee van de 'grote kunstenaar'.

Dit artikel beoogt het gangbare beeld van Becker te corrigeren. Het hier gepresenteerde onderzoek naar Beckers zakelijke aktiviteiten, zijn kontakten met kunstenaars, zijn boekerij en zijn schilderijenbezit moge duidelijk maken, dat hij noch een kunsthandelaar was, noch ook kunstenaars uitbuitte met onfatsoenlijke contracten.
Studie van nieuw gevonden dokumenten en hernieuwde interpretatie van het reeds bekende materiaal vormen de basis voor dit onderzoek. Wat betreft de archivalia dient opgemerkt, dat de ordening en de klappering van het Gemeente Archief van Amsterdam en de hulp van de medewerkers het onderzoek aanzienlijk makkelijker hebben gemaakt dan het ten tijde van De Roever was.

Geboorteplaats en geboortedatum
Herman Becker werd omstreeks 1617 geboren.[3] Zijn geboorteplaats is onbekend. Vrij zeker is dat hij niet afkomstig was uit Amsterdam, want in het Doop, Trouw en Begrafenis register van het Amsterdamse Gemeente Archief zijn geen doopgegevens van Becker te vinden. Het is wel verondersteld dat hij uit Riga in Letland kwam. Er zijn inderdaad aanwijzingen die een dergelijk vermoeden rechtvaardigen. Becker onderhield namelijk kontakten met Riga; zijn vader, Willem Becker, woonde er in ieder geval tussen 1640 en 1650. Bovendien worden in sommige dokumenten de woorden 'van' of 'tot' Riga achter zijn naam geplaatst.[4]

De jaren veertig

De vroegste mededelingen over de werkzaamheid van Becker in Amsterdam dateren uit de jaren veertig. Uit notariële akten blijkt dat hij koopman was en uiteenlopende werkzaamheden ontplooide. Zo was hij aktief als bevrachter van schepen.[5] Dat hij zich al eerder met handel bezighield, kan worden afgeleid uit de vermelding van een 'Journael negotie boeck' en een 'grootboeck' die hij vanaf 1635 bijhield.[6]

Uit een drietal akten uit de jaren 1641, 1649 en 1651 blijkt dat Becker zijn geld belegde in aandelen.[7] Hij leende in deze jaren echter ook geld uit.[8] Daarnaast wordt Becker genoemd als lasthouder en procuratiehouder van zijn vader.[9] De bedragen die met de beleggingen en het geldschieten gemoeid waren, wijzen erop dat hij reeds jong de beschikking had over een zeker kapitaal. Of dit het gevolg was van een zakelijke band met zijn vader of van bijvoorbeeld een erfenis, is niet te zeggen.

Het lijkt vrij zeker dat zijn financiële positie tegen het einde van de jaren veertig solide was. Een aanwijzing daarvoor is het feit, dat Becker zich in 1648 borg stelde voor de koopman Gerard Pelgrom, die een schuld had bij de Oost-Indische Compagnie.[10] In maart van hetzelfde jaar sloot Becker een overeenkomst met de koopman Abraham de Visscher. Hij zou voor De Visscher scheerdoek gaan verkopen in Riga.[11]

In de jaren veertig tonen de aktiviteiten van Herman Becker dus een grote diversiteit. Hij was aktief als bevrachter en geldschieter en in de aandelenhandel. Hij vertegenwoordigde zijn vader en anderen in bepaalde aangelegenheden en onderhield bovendien nauwe zakelijke banden met verscheidene andere kooplieden.

De jaren vijftig

Becker lijkt zijn financiële positie in de jaren vijftig versterkt te hebben. In notariële akten komt hij weer voor als geldschieter. Verder zijn er weer kontakten met Riga.

Op 7 maart 1653 leende Becker aan Johannes de Renialme 1485 gulden tegen een rente van 5%. De Renialme was een liefhebber van kunst, die zich ondermeer bezighield met handel in schilderijen.[12]

Vanaf het najaar van 1653 verbleef Becker mogelijk voor langere tijd in Riga. In twee akten wordt hij koopman te Riga genoemd.[13] Hoe lang Becker daar verbleef, is niet te zeggen. Indien hij er voor langere tijd was, was er in 1657 alle aanleiding voor hem om terug te keren. In dat jaar stierf De Renialme en het is denkbaar dat Becker in Amsterdam wilde zijn om aanwezig te zijn bij de verdeling van diens nalatenschap. De Renialme was Becker namelijk een groot bedrag schuldig. Het bedrag was aanzienlijk groter dan de som die hij in 1653 had geleend. De boedelinventaris van De Renialme noemt negen schilderijen die aan Becker waren verpand. Deze vertegenwoordigden tezamen een waarde van 1500 gulden. Onder deze schilderijen waren er drie van de hand van Jan Lievens en een van Philips de Koninck. Voorts was een aantal juwelen aan Becker verpand. Deze hadden een getaxeerde waarde van duizend gulden.[14] Een verband tussen de schuld uit 1653 en de verpande goederen ligt voor de hand maar is niet zeker. Op 1 januari 1658 werd 1279 gulden van de schuld voldaan.[15]

Het staat vast dat Becker in 1658 weer terug was in Amsterdam. Hij leende in dat jaar geld uit en wordt genoemd als aandeelhouder van een schip.[16]

Op 3 januari 1659 ging Becker in ondertrouw met Anna Maria Vertangen, weduwe van Beckers voormalige zakenrelatie Gerard Pelgrom. Pelgrom, van

wie Anna Maria Vertangen drie kinderen had, was in 1657 overleden.[17] Zijn twee huizen aan de Keizersgracht werden door het huwelijk eigendom van Becker.[18] Op 17 juni 1659 verhuisde Becker van de Prinsen- naar de Keizersgracht.[19] Becker en Anna Maria Vertangen kregen drie kinderen: Herman, Johanna en Anna Maria. De doop van de beide meisjes vond plaats in de Lutherse kerk. Hieruit mag worden afgeleid dat Becker luthers was.[20]
Het huwelijk van Becker was van korte duur. Enkele maanden na de geboorte van Anna Maria overleed Beckers vrouw, mogelijk ten gevolge van de bevalling. Zij werd op 9 november 1661 in de Oude Kerk begraven.[21] Het overlijden kwam waarschijnlijk niet geheel onverwacht. Al op 19 augustus had zij haar testament gemaakt.[22] Voor de drie kinderen uit haar eerste huwelijk werden op 21 november 1661 voogden benoemd.[23] Op 10 december verklaarde een van die voogden dat het haar wens was geweest dat de 'voorkinderen en naekinderen' aan Becker het vruchtgebruik lieten van haar nalatenschap. Daarbij werd wel de voorwaarde gesteld dat Becker niet zou hertrouwen of overlijden.[24] De nalatenschap moet ten minste 48.000 gulden waard zijn geweest. Dat is althans het bedrag waarop Pelgroms bezittingen bij diens overlijden waren getaxeerd.[25]
Ik neem aan dat Becker zijn vermogen door het vruchtgebruik van de nalatenschap van zijn overleden vrouw zag groeien. Hij beschikte nu immers over een groter kapitaal. We zien dan ook in de jaren zestig een verandering in Beckers aktiviteiten en een toeneming in het aantal en de hoogte van de door hem verstrekte leningen.

Beckers boekenbezit
Laten we op dit punt even stilstaan bij Beckers ontwikkeling. Aanwijzingen daarvoor zijn te vinden in de lijst van boeken, die is opgenomen in Beckers boedelinventaris.
De lijst met boeken telt 285 werken. Waarvan 40 werken in folioformaat, 51 in quarto, 54 in octavo en nog eens 140 in octavo en duodecimo. Van 145 is de titel gegeven en in 63 gevallen is dan tevens de naam van de auteur vermeld. Naar zeventiende-eeuwse maatstaven was Beckers bibliotheek niet onaanzienlijk.[26]
Als we ervan uitgaan dat men is wat men leest, (want, variërend, leest wat men heeft) dan is Beckers boekenbezit van belang voor onze kennis van zijn persoon. De inventaris toont duidelijk dat hij een man van ontwikkeling was, zij het zeker geen geleerde want daarvoor heeft de collectie, door haar diversiteit, niet genoeg diepgang. Belangrijk is in dit verband ook dat Beckers bibliotheek niet was ingedeeld naar faculteiten (wetenschapsgebieden), zoals bij bibliotheken van geleerden gebruikelijk was, maar naar de boekformaten.[27] De boeken in de inventaris hebben betrekking op zeer uiteenlopende gebieden: religie, geschiedenis, klassieke letteren, rechten, poëzie, medicijnen, natuurkunde en astronomie. Het aantal werken van christelijke of theologische aard is bijzonder groot. Zij alleen al vormen een derde van de 145 beschreven werken. Historiën en kronieken komen naar aantal op de tweede plaats. Ze hebben betrekking op de Nederlanden, Europa, Azië en Afrika en op de klassieke oudheid. Verder zien we dat Becker vertrouwd was met de klassieken. Deze categorie komt naar aantal op de derde plaats. De overige categorieën zijn minder omvangrijk maar bevatten belangrijke namen. Juridische en staatkundige werken (Hugo de Groot), poëtische werken (Vondel, Hooft, Crul), medische boeken (Beverwijck) en natuurkundige werken (Burgersdijck).
Becker moet een behoorlijke opleiding hebben genoten, wellicht een Latijnse

school. Daarvoor zijn de 7 titels in het Latijn mogelijk een aanwijzing. Wellicht wijst het grote aantal (33) titels in het Hoogduits op een Duitse achtergrond. Deze veronderstelling stemt overeen met de Duitse klank van de naam Becker en is ook goed te verenigen met de mogelijke afkomst van Becker uit Riga. De Duitse invloed in Riga is van oudsher groot geweest. Het bestuur van de stad, de handel en de belangrijkste gilden werden gedomineerd door de machtige Duitse elite in de stad. Bovendien was een deel van de Duitse gemeenschap in Riga Evangelisch Luthers wat ook Beckers geloofsovertuiging lijkt te zijn geweest. Een op het eerste gezicht onbelangrijke titel in de lijst van boeken uit Beckers boedelinventaris wijst mogelijk eveneens op banden met de Duitse gemeenschap in Riga. Ik doel op een 'Oude cronijck van Lijfland en Courlant hoogduijts' (zie: Bijlage I fol.294vo). Alleen door de Duitsers werd de naam 'Lijfland' gebruikt om Letland mee aan te duiden.[28]
De algemene indruk die we van Beckers bibliotheek overhouden is dat deze niet onaanzienlijk was. De bibliotheek vertoonde diversiteit en ook kwaliteit en getuigt daardoor van een brede belangstelling en een grote mate van ontwikkeling van de eigenaar.

De jaren zestig
De bronnen tonen dat Becker in de jaren zestig zijn geld belegde in onroerend goed, leningen verstrekte, voor het eerst ook aan kunstenaars, en nog steeds investeerde in de scheepvaart. In 1664 leende hij bijvoorbeeld eenmaal 1200 gulden uit. In 1669 eenmaal 4568 gulden en in 1670 zelfs 9750 gulden.[29]
In 1665 liet Becker een huis bouwen op de Keizersgracht, naast de twee panden die hij door zijn huwelijk in bezit had gekregen. Het nieuwe pand werd gebouwd op de plaats van het huis met het huidige nummer 412. Het werd later op 15000 gulden getaxeerd.[30]
Schilders met wie Becker in de jaren zestig kontakt onderhield waren: Rembrandt van Rijn, Frederik de Moucheron en Jan Lievens.

Het kontakt met Rembrandt
Het kontakt met Rembrandt werd voor zover bekend, bepaald door drie schulden die de schilder bij Becker had. De eerste schuld ontstond toen Rembrandt op 7 december 1662 een som leende van 537 gulden tegen een rente van 5%. De tweede schuld kwam op 28 maart 1663 tot stand en bedroeg 450 gulden. Hiervoor werd vermoedelijk geen rente berekend. Wel moest Rembrandt onderpand geven.[31] De derde schuld dateerde uit het begin van 1664. Deze ontstond toen een vordering van Lodewijck van Ludick aan Becker werd verkocht.[32] De aflossing van de drie schulden verliep uiterst moeizaam. Ten aanzien van de twee eerste leningen was dit wellicht het gevolg van onenigheid over de condities waarop de twee leningen overeen waren gekomen.
In verband met de twee schulden legde de apotheker Abraham Francken, een vriend van Rembrandt, op 29 augustus 1665 een verklaring af ten overstaan van notaris Johannes Hellerus. Francken verklaarde dat hij ongeveer een half jaar eerder de geleende sommen plus de verschuldigde renten op verzoek van Rembrandt aan Herman Becker had aangeboden. Deze had het geld geweigerd omdat Rembrandt eerst het schilderij de Juno moest 'opmaken' en bovendien nog iets anders voor Becker moest doen.[33] De weigering van Becker was voor Rembrandt waarschijnlijk aanleiding een rechtzaak te beginnen of althans daarmee te dreigen. De zaak zou dienen voor Mr. Aelbrecht van Nierop, 'Raet ordinaris in den Hove van Hollant'. In de registers van het Hof van Holland is niets over de zaak te vinden.[34] Dit zou erop kunnen wijzen, dat

Rembrandt en Becker alsnog tot een onderlinge regeling kwamen zonder tussenkomst van derden.
Dat de twee tot een regeling kwamen, staat vast. Op 6 oktober 1665 nam Becker de bedragen die Rembrandt hem schuldig was in ontvangst en gaf hij op zijn beurt het onderpand, te weten negen schilderijen en twee 'constprint boecken', aan Rembrandt terug.[35]
Wat er met de Juno gebeurde, is niet duidelijk. In de boedelinventaris van Becker worden twee *Juno's* genoemd, een daarvan als door Rembrandt (zie: Bijlage II fol. 287r).[36] Of dit het schilderij is dat door Rembrandt nog moest worden 'opgemaakt', is niet met zekerheid te zeggen. In het bezit van de Armand Hammer Foundation bevindt zich een schilderij van Rembrandt dat Juno voorstelt, waarvan wel is verondersteld, dat dit werk het in de akte van 29 augustus 1665 en in de boedelinventaris van Becker vermelde schilderij is, en dat het na de klacht van Becker door Rembrandt voltooid zou zijn. De *Juno* in Los Angeles maakt echter nog steeds de indruk niet af te zijn. Het is juist dit tot op heden veronachtzaamde feit dat de identificatie van de Amerikaanse *Juno* zoniet met de *Juno* in Beckers inventaris, dan toch wel met het in de akte van 29 augustus vermelde werk rechtvaardigt.[37] Indien het werkelijk deze *Juno* van Rembrandt is die in Beckers inventaris wordt vermeld, wat wel enigszins voor de hand ligt, moeten we concluderen dat Becker zijn wens, dat Rembrandt het schilderij zou afmaken, niet vervuld zag maar dat hij het stuk desondanks accepteerde.

De vroegste mededeling over de derde schuld van Rembrandt aan Becker treffen we aan in een akte van 4 juni 1664. Daarin verklaart Lodewijck van Ludick dat hij zijn vordering op Rembrandt had verkocht aan Herman Becker. De datum van de cessie, het bedrag van de vordering en de prijs die Becker ervoor betaalde, worden in het dokument niet genoemd.[38]
In een tweede akte, die dateert van 31 december 1664, legden Abraham Francken en de dichter/karmozijnverver Thomas Asselijn in verband met de cessie verklaringen af. Ze deden dat op verzoek van Rembrandt. Francken deelde mee dat hij aanwezig was geweest bij de verkoop van de vordering. Becker zou Van Ludick hebben betaald met een partij textiel ter waarde van 500 gulden. De transactie zou begin 1664 hebben plaatsgevonden. Thomas Asselijn verklaarde dat hij kort na deze gebeurtenis van Van Ludick had gehoord dat de partij stof, 500 gulden waard was. Over de hoogte van de vordering werd niets meegedeeld.[39]
Wat Rembrandts motieven waren om zijn vrienden de verklaringen af te laten leggen, is natuurlijk niet met zekerheid te zeggen. Misschien dacht hij met het dokument de hoogte van de vordering te kunnen verminderen, indien het als gevolg van een meningsverschil daarover tot een juridische confrontatie met Becker zou komen.
Hoe dan ook, een feit is dat Rembrandt de schuld drie jaar later nog steeds niet had voldaan en dat de zaak voor een arbitrage-commissie werd gebracht. Deze commissie bestond uit de schepen Willem Blauw en twee advocaten. Om uitspraak te kunnen doen, hadden de arbiters van beide partijen dokumenten nodig. Becker had zijn stukken al gegeven. Rembrandt schijnt te hebben getreuzeld, want Becker liet de schilder weten dat deze moest opschieten met het overleggen van zijn dokumenten.[40]
In een akte die voortvloeide uit de uitspraak van de arbitragecommissie, werden de hoogte van de vordering en de afspraken over de manier van aflossen daarvan vastgelegd. De akte dateert van 24 juli 1668. De hoogte van Rem-

brandts schuld werd vastgesteld op 1082 gulden. Tweederde van dat bedrag moest door de schilder in contanten worden voldaan. Het resterende deel moest binnen zes maanden worden betaald in de vorm tekeningen, grafiek of schilderijen ('Kunst off schilderijen'). Rembrandt beloofde ook het bedrag in contanten na zes maanden te voldoen. Bovendien moest dan ook de over dat bedrag verschuldigde rente, Rembrandts aandeel in de kosten van de arbitrage en de over die kosten verschuldigde rente worden voldaan. Becker zou de arbitrage-kosten zolang voorschieten en Rembrandt stond met zijn persoon en bezittingen borg. Zijn zoon Titus stelde zich beschikbaar als extra garantie. Daarnaast werd vastgelegd dat, indien mocht blijken dat de door Rembrandt geleverde werken meer waard waren dan het verschuldigde bedrag, het 'teveel' door Becker aan Rembrandt zou worden uitgekeerd. Taxatie van de werken zou geschieden door een groep experts.[41]
Of Becker zijn geld en schilderijen uiteindelijk kreeg, is op grond van het bronnenmateriaal niet te zeggen. Op 7 september 1668, dus vrij spoedig na het opstellen van de akte, stierf Titus. Zijn vader overleed ruim een jaar later.[42]

Opvallend zijn mijns inziens de vrij milde voorwaarden die Rembrandt kreeg in de voornoemde akte. Bovendien is interessant dat het lijkt of het Becker om het even was wat voor werk hij van Rembrandt in zijn bezit kreeg, tekeningen, etsen of schilderijen. Het volstrekt ontbreken van enige richtlijn omtrent de aard of het onderwerp van het te leveren werk mag wellicht worden gezien als een teken van waardering van Becker, zoniet voor de schilder, dan toch zeker voor diens kunst.
In de boedelinventaris van Becker worden 14 werken van Rembrandt genoemd. Daarnaast zien we twee schilderijen naar en twee schilderijen in de manier van Rembrandt.[43] Daarmee vormen de werken van de schilder de grootste groep van een meester in de verzameling van Becker. Over de verzameling als geheel kom ik nog te spreken.
Het is niet zeker of het grote aantal werken van Rembrandt in de collectie mag worden verklaard uit de aflossing van de schuld door de schilder. Het lijkt wel zeker, dat Becker een voorkeur had voor Rembrandts werk en dat hij het verzamelde. Hij verkocht het zeker niet door, zoals door onder anderen De Roever werd gesuggereerd.[44]

Het kontakt met De Moucheron en Jan Lievens
Andere schilders met wie Becker gedurende de jaren zestig kontakt had waren Frederick de Moucheron en Jan Lievens. De Moucheron leende op 1 augustus 1662 een bedrag van honderd gulden. Het lijkt dat Becker geen rente berekende.[45] In Beckers verzameling bevonden zich bij diens overlijden vijf schilderijen van De Moucheron, alle landschappen.[46]
Jan Lievens leende tussen 22 mei 1667 en 2 oktober 1668 vier maal bij Becker. In totaal ging het om een bedrag van 400 gulden. Er werd geen rente berekend, wel moest Lievens vier schilderijen in onderpand geven, te weten: een 'Abrams offerande', een 'Priamus [sic] en Thisbe', een 'Gideon' en een 'Andromeda'.[47] We hebben hier zonder twijfel te doen met de oude Lievens. Zijn zoon Jan Andries was nog minderjarig en dus wellicht te jong om dergelijke grote bedragen te kunnen lenen. Bovendien kwam hij pas in 1668 naar Amsterdam.[48]
Bij Beckers overlijden bevonden zich van zowel de oude als van de jonge Lievens werken in diens verzameling; van de oude Lievens zes stukken en van de jonge tien. Van zowel de oude als van de jonge Lievens bevatte de collectie van

Becker een 'offerande'.[49] De groepen werken van de twee komen naar omvang op de tweede plaats in de verzameling van Becker.

Becker begon waarschijnlijk omstreeks 1660 met het aanleggen van zijn verzameling. Dit strookt met het feit, dat hij in deze periode meer financiële armslag kreeg en meer aan een plaats gebonden was. In ieder geval dateren de vroegst gedocumenteerde kontakten met kunstenaars uit deze periode.

De jaren zeventig

Het aantal obligaties in de inventaris dat gedurende de jaren zeventig werd uitgeschreven, blijkt aanmerkelijk groter te zijn dan dat in de jaren daarvoor. Verreweg de meeste zijn van de periode 1674-1678. De bedragen die werden geleend blijken veel hoger te zijn en er werd vaker onderpand geëist dan voorheen.[50] Een antwoord op de vraag, wat de oorzaak is van het feit dat het aantal leningen uit deze jaren groter is dan dat uit de jaren daarvoor, zou kunnen zijn dat de debiteuren minder tijd hadden om de schulden af te lossen. Daarmee worden echter de verschillen in hoogte van de bedragen en de toeneming van het onderpand in de jaren zeventig niet verklaard. Misschien dat dit moet worden verklaard uit een koerswijziging van Becker bij het beheer van zijn bezit en kapitaal. Misschien dat de vraag naar grote bedragen toenam en dat Becker in verband met het daaruit voortvloeiende grotere risico vaker onderpand vroeg.

Hoe het ook zij, leningen werden verstrekt aan onder anderen Willem Six (7776 gulden), Gerrit Uylenburg (1710 gulden), oudschepen Willem Blauw (630 gulden) en Abraham van Halmael (9236 gulden).[51]

Als onderpand werden de meest uiteenlopende goederen aangeboden: rendierhuiden, vaten wijn, sieraden, parels, diamanten en kunstvoorwerpen. Laatstgenoemde categorie werd bijna volledig gevormd door schilderijen, die zowel door kunstenaars als niet-kunstenaars werden aangeboden.[52] Zo leende de Haagse edelman en kunstliefhebber Theodore de Liefvelt in 1674 en 1675 eenmaal duizend en eenmaal vierhonderd gulden tegen respectievelijk 5% en 6% rente.[53] Hij gaf daarvoor zestien schilderijen in onderpand. Van de schuld stond ten tijde van het opmaken van de inventaris nog 850 gulden open.[54] Op 1 juli 1676 leende een zekere Abraham Tobias 2800 gulden. Daarvoor gaf hij behalve sieraden drie schilderijen in onderpand.[55]

Schilders die in de jaren zeventig bij Becker geld kwamen lenen waren: Philips de Koninck, Domenicus van Tol, die een schilderij van zichzelf in onderpand gaf, en Antony van der Laen, die vijf schilderijen in onderpand gaf. Een expliciet in de obligatie opgenomen voorwaarde was dat, indien Van der Laen zijn schuld niet voor een bepaalde datum had voldaan, Becker een van de verpande schilderijen, een 'tronie', mocht behouden.[56]

Ook in de jaren zeventig belegde Becker zijn kapitaal tevens in de scheepvaart.[57] Maar hij investeerde ook nog op andere wijze. In juni 1678, slechts enkele maanden voor zijn dood, kocht hij land in de Beemsterpolder en liet hij een paardenstal bouwen achter zijn huis aan de Keizersgracht.[58]

Op het einde van de zomer van 1678 werd Becker ernstig ziek. Op 9 september maakte notaris Outgers om elf uur 's nachts te zijnen huize een akte op. Daarin benoemde Becker 'sieck te bedde', voogden voor zijn drie kinderen. Hij sloot de bemoeienis van de Weeskamer uitdrukkelijk uit en hij bedankte de voogden voor de door hen te nemen moeite. Op 16 september werd Becker in de Oude Kerk begraven.[59]

De erkentelijkheid die Becker toonde voor de door hem benoemde voogden lijkt voorbarig te zijn geweest. Want toen op 19 oktober 1678 werd begonnen met de inventarisatie van zijn goederen, gebeurde dat in opdracht van de voogd van Beckers stiefzoon en een gesurrogeerde voogd. Laatstgenoemde was Abraham van Ulenbroeck, die door de rechterlijke macht was aangesteld als voogd over de drie kinderen van Becker en onder het gezag van de Weesmeesters stond.[60]
Beckers boedelinventaris toont, dat diens bezittingen bij zijn dood tegen de 200.000 gulden waard waren.[61] We zien dat het meest waardevolle deel van Beckers bezittingen werd gevormd door de obligaties. Deze vertegenwoordigden tezamen een waarde van ruim 110.000 gulden. Op grond van dit feit mag worden aangenomen, dat het zwaartepunt van Beckers aktiviteiten lag in het geldschieten. Ter vergelijking: de handelsgoederen die in de inventaris worden genoemd zijn van weinig betekenis. We zien daarbij zaken die eerder bij leningen in onderpand waren gegeven.[62]
Ik heb dan ook de indruk dat Beckers bezigheden als koopman in de jaren zestig en zeventig in betekenis afnemen en dat hij vooral leefde van de renten die hij op zijn obligaties en aandelen ontving.

Het schilderijenbezit van Herman Becker
De boedelinventaris bevat naast lijsten met obligaties en boeken, kostbaarheden en andere roerende en onroerende goederen, een lijst met schilderijen. Deze worden, zoals vaker gebeurde, per vertrek opgesomd. Bredius publiceerde, zij het niet geheel foutloos, een deel van deze opsomming. In Bijlage II vind men de volledige transcriptie van de schilderijen.
De lijst telt in het totaal 231 werken. Ter vergelijking: de boedelinventaris van de schilder en karmozijnverver Jan van de Cappelle telde naast de omvangrijke verzameling tekeningen en prenten 197 schilderijen. De schilderijeninventaris van de kunsthandelaar Gerrit Uylenburgh, die in 1675 werd gemaakt in verband met zijn financiële problemen, telde 95 werken. Beckers schilderijenbezit mag zeker in vergelijking met de verzamelingen van gewone burgers als zeer omvangrijk worden beschouwd.[63]
Bij 137 werken is de naam van de maker vermeld. Vier stukken blijken te zijn beleend. Zes kunstenaars vallen op doordat zij met meer dan twee werken in de verzameling zijn vertegenwoordigd. Het zijn Rembrandt (14), Jan Lievens de Oude (6), Jan Lievens de Jonge (10), Philips de Koninck (7), Frederick de Moucheron (5) en Rubens (3). De overige kunstenaars zijn met een of twee schilderijen vertegenwoordigd. We zien schilders uit de omgeving van Rembrandt (Lastman en Bol) en uit Haarlem (Brouwer, Jan de Bray, Goltzius en Cornelis van Haarlem). Voorts zien we het werk van veel vroegere kunstenaars zoals Dürer, Holbein, Lucas van Leyden en Herri met de Bles. In het geval van Dürer en Lucas lijkt het me niet uitgesloten dat we met grafiek te doen hebben. Tenslotte worden in de inventaris tien schilderijen genoemd, die van Italiaanse oorsprong lijken te zijn. Bij slechts één stuk wordt de naam van de schilder genoemd, namelijk 'Pintoret'. Het betreft een prediking van Johannes. Onduidelijk is wie men met deze naam tracht aan te duiden; wellicht wordt Tintoretto bedoeld (zie: bijlage II fol. 285r).[64]

Zoals reeds opgemerkt, begon Becker omstreeks 1660 met verzamelen. Het is zinvol even stil te staan bij de wijze waarop hij kunstwerken in zijn bezit kreeg. Het is vrij zeker, dat hij kunstwerken ondermeer verwierf door middel van geldleningen. Bij Rembrandt zagen we immers, dat een gedeelte van een le-

ning in de vorm van schilderijen moest worden terugbetaald. Het is dus goed mogelijk, dat Becker een dergelijke regeling ook met andere kunstenaars trof. Verder ligt het voor de hand, dat schilders soms verschuldigde renten in de vorm van schilderwerk voldeden. We zagen al dat bij leningen aan onder andere Rembrandt en De Moucheron geen rente werd berekend. Daarnaast is het niet onwaarschijnlijk, dat Becker schilderijen verwierf doordat hij in onderpand gegeven werken niet teruggaf indien de schulden niet werden voldaan. Het lijkt mij duidelijk, dat dergelijke procedures, afhankelijk van de omstandigheden, zowel voor Becker als voor de betrokken schilders profijtelijk konden zijn. De leningen van Becker aan kunstenaars waren echter niet zeer talrijk. Het is daarom wel zeker, dat Beckers verzameling niet alleen via die leningen werd opgebouwd. Becker moet ook veel schilderijen gekocht hebben.
Een niet onbelangrijke vraag is, wat er na Beckers overlijden met zijn schilderijenverzameling gebeurde. In geen van de dokumenten die verband houden met de nalatenschap en de verdeling daarvan, wordt de collectie genoemd.[65] Een mededeling die definitief uitsluitsel geeft over het lot van Beckers verzameling, vond ik echter in de *Oprechte Haerlemse Dinsdaegse Courant* van 21 maart 1679. Het betreft een advertentie die de verkoop aankondigt van de schilderijen van Becker. De tekst luidt:

'Op Dinsdag den 28 Maert 1679 en volgende dagen sal men tot Amsterdam, In 't Oude Heeren Logement, aen de meestbiedende verkopen alle de nagelaten Schilderijen, door lanckheyt van tijt by een vergadert door de overleden Heer Harman Becker, zijnde van de beste Italiaanse en Nederduytse Meesters, 's morgens ten negen en 's namiddags ten twee uren precijs.'[66]

De collectie werd dus los van de andere roerende goederen uit het sterfhuis verkocht en klaarblijkelijk bij opbod. Het ligt voor de hand, dat de verkoping plaats vond onder toezicht van de Weeskamer. Opvallend is de zinsnede: 'door lanckheyt van tijt by een vergadert'. Deze bestempelde Becker op ondubbelzinnige wijze als een verzamelaar en diens verzameling als het produkt van een jarenlange aktiviteit.[67]

Conclusie
Het is gebleken, dat Becker een rijk en ontwikkeld man was. Mogelijk was hij afkomstig uit de Duitse gemeenschap in Riga. Aanvankelijk hield hij zich bezig met de internationale handel waarbij het kontakt met Riga belangrijk was. Later concentreerde hij zich meer op het beleggen en uitlenen van zijn geld, bij voorbeeld aan Rembrandt en Jan Lievens de Oude. Voor het grootste deel gingen de leningen echter naar niet-kunstenaars. In de jaren zestig en zeventig moet Becker op die manier een welhaast rentenierend bestaan hebben geleid. De samenstelling van Beckers forse bibliotheek wijst op interesse voor zeer uiteenlopende onderwerpen. Zijn welstand stelde hem in staat naast een bibliotheek een grote schilderijenverzameling op te bouwen. Daarin bevonden zich ondermeer veertien schilderijen van Rembrandt.
Er zijn geen aanwijzingen dat Becker met kunstwerken handel dreef. Hij wordt nergens als 'constcooper' of 'constvercooper' vermeld. In de advertentie van de verkoop van zijn verzameling wordt hij op ondubbelzinnige wijze als verzamelaar aangemerkt. Beckers schilderijen waren niet, zoals wel gebruikelijk bij handelaren, samengebracht in één enkele ruimte. Ook worden de schilderijen niet genoemd onder de koopmanschappen. Dit wijst erop, dat de verzameling door degenen die de inventaris opstelden, niet als handelswaar werd gezien.

Het is daarom niet juist Becker aan te merken als kunsthandelaar. Hij was veeleer een typische verzamelaar. Indien Becker zich leningen of gedeelten daarvan liet terugbetalen in de vorm van schilderijen, dan was dat niet om ze te verkopen maar om ze aan zijn collectie toe te voegen.
Er zijn absoluut geen aanwijzingen, dat Becker kunstenaars uitbuitte, hen aan zich bond met speciale contracten of te weinig voor hun werk betaalde. Integendeel, Becker demonstreerde ten aanzien van Rembrandt een zeer coulante houding. In plaats van hem wegens wanbetaling te laten gijzelen, zoals Becker dat soms met zakelijke kontakten liet doen, werd de schilder een faire kans geboden.

NOTEN

* Dit artikel is het resultaat van een onderzoek dat werd begonnen in de doctoraalwerkgroep: 'Kunsthandel in Amsterdam in de zeventiende eeuw'. Deze werkgroep werd gehouden van september 1984 tot april 1985 op het Kunsthistorisch Instituut van de Universiteit van Amsterdam en stond onder leiding van Dr. R. Ruurs.
Een aantal mensen wil ik op deze plaats bedanken voor de steun die ik van hen ondervond. Allereerst de medewerkers van het Gemeente Archief van Amsterdam, die mij tijdens mijn onderzoek met raad en daad hebben bijgestaan. Mijn dank gaat daarbij in het bijzonder uit naar de heer drs. S.A.C. Dudok van Heel en mevrouw M.I. Bosma, die mij met hun talrijke en zeer waardevolle tips op het spoor brachten van nieuw materiaal. Mijn medestudenten Saskia van 't Hek, Mireille Vroege en René Dessing ben ik erkentelijk voor het door hen aangedragen materiaal, hun hulp en commentaar. Voorts dank ik Prof. Dr. J.M. Montias (Yale University), Dr. P. Tuynman (Neolatijnse studiën, Universiteit van Amsterdam) en drs. B. van Selm (Universiteit van Leiden) voor de gelegenheid die zij mij gaven met hen over bepaalde onderdelen van dit artikel van gedachten te wisselen en voor de tips die ze mij gaven. De heer drs. C.L. Verkerk, Wetenschappelijk hoofdmedewerker van de vakgroep Middeleeuwse geschiedenis van de Universiteit van Amsterdam ben ik zeer dankbaar voor zijn verbeteringen in de transcripties in de bijlagen van dit artikel. Prof. Dr. E. van de Wetering ben ik zeer erkentelijk voor de gelegenheid die hij mij bood, gebruik te maken van materiaal van het Rembrandt Research Project.
Tenslotte ben ik bijzonder dank verschuldigd aan mijn begeleider Dr. R. Ruurs, zonder wiens geduld en adviezen dit artikel niet had kunnen ontstaan, en aan Prof. Dr. J. Bruyn die zo vriendelijk was een eerdere opzet van dit artikel van commentaar te voorzien.
In de noten worden de volgende afkortingen gebruikt: GAA (Gemeente Archief van Amsterdam); DTB (Doop, trouw en begrafenis register); NA (Notarieel archief); WA (Weeskamer archief); RA (Rechterlijk archief).

[1] F. Haskell, in: *Encyclopedia of World Art*, deel 1-15, New York etc. 1958-1968, deel 11, kolom 128

[2] N. de Roever, in: *Amsterdamsch Jaarboekje*, Amsterdam 1891, pp.65-66. De Roever beschrijft Becker hier als iemand, die profiteerde van de financiële nood van kunstenaars. De schilders moesten leningen bij Becker terugbetalen in de vorm van schilderijen. De aldus verworven werken zouden door Becker zijn doorverkocht. De Roever geeft in deze publikatie zijn bronnen niet. In N. de Roever, 'Rembrandt', *Oud Holland*, II (1884), pp.81-105, spec. p.90 en in N. de Roever, 'Herman Becker, koopman en kunstkenner', in: *Uit onze oude Amstelstad*, deel III, Amsterdam 1891, pp.110-114, spec.p.113, lezen we, dat Becker de kunstenaars door middel van leningen voor zich aan het werk hield en dat hij Rembrandt voor diens 'kostelijke doeken' te weinig zou hebben betaald. In H. Floerke, *Studien zur niederländische Kunst und Kulturgeschichte*, München/Leipzig 1905, p.168, vinden we een stuk van min of meer gelijke strekking. Floerke noemt Becker namelijk een 'Sammler-Kunsthändler', die kunstenaars geld leende en zich vervolgens liet terugbetalen in de vorm van schilderijen. De werken zouden met 'gutem Gewinn' zijn doorverkocht, ook naar het buitenland. A. Bredius, 'Nieuwe Rembrandtiana', *Oud Holland*, XVII (1899) pp.1-5, spec.p.4, noemt Becker een 'kunstverzamelaar-kunstkooper' en elders ('Rembrandtiana', *Oud Holland*, XXVIII (1910) pp.1-18; pp.193-204, spec.p.195) noemt hij hem een van de bekendere 'gentlemen-dealers' met wie Rembrandt te maken had.

[3] GAA DTB 684/132

[4] GAA NA 1077/256v-257r; GAA DTB 684/132. Ik vond in het GAA DTB geen doopgegevens van Beckers vader. Herman Becker wordt ook niet genoemd in de Poorterboeken. Vermelding verdient daarnaast, dat een van Beckers dochters later met een Guilliam Becker uit Riga zou trouwen (cf.noot 20).

[5] GAA NA 684/19.

[6] De boeken worden genoemd in de boedelinventaris van Becker (GAA NA 4767/270r-297r, spec. fol.293r+v). Het dokument werd opgesteld na het overlijden van Becker, en wel tussen

19 oktober en 23 november 1678. De inventaris bevat opsommingen van Beckers roerende en onroerende goederen. In bijlage I en II geef ik een complete transcriptie van de lijsten boeken en schilderijen. Bredius publiceerde al een gedeelte van de schilderijen, echter niet volledig (zie Bredius 1910 [op. cit., noot 2], pp.193-204).

[7] GAA NA 1058/126; GAA NA 2098/234; GAA Willige Verkopingen 29/128.

[8] GAA NA 4767/271r+v.

[9] GAA NA 899/2 maart 1648.

[10] GAA NA 899/3 april 1648.

[11] GAA NA 1084/211. Vermoedelijk wordt met scheerdoek een soort zeildoek bedoeld dat in kwaliteit tussen linnen en gewoon zeildoek in staat (Van Dale, *Groot Woordenboek der Nederlandse Taal*, 2 delen, 's Gravenhage 1976, dl. 2, p. 2146).

[12] GAA NA 4767/275r+v; De Renialme was gevestigd in Amsterdam maar stond als 'konstverkoper' ingeschreven in het gilde in Delft waar hij ook een huis bezat (J.M. Montias, *Artists and Artisans in Delft; a Socio-Economic Study of the Seventeenth Century*, Princeton 1982, p.214). Zie ook noot 14.

[13] GAA NA 1106/53; GAA NA 1106/117.

[14] GAA NA 1915/663-692 (nieuwe nummering).

[15] GAA NA 4767/275r+v.

[16] GAA NA 1805/13; GAA NA 4767/276r.

[17] GAA DTB 1047/40; GAA DTB (Geertruyt); GAA DTB 43/365 (Gillis). Over het derde kind vond ik geen DTB gegevens. Het blijkt een zoon te zijn, Paulus genaamd (GAA NA 906/459 e.v.: testament van Vertangen).

[18] E. Chr. Vaillant, *De huizen aan de Keizersgracht 414-416 te Amsterdam en hun bewoners*, (doctoraalscriptie) Universiteit Leiden 1981 p.57. De huizen die eigendom werden van Becker zijn de huidige nummers 414 en 416 aan de Keizersgracht. Becker zou nummer 416 gaan bewonen. De scriptie van Vaillant bevat een grote hoeveelheid gegevens over Becker, die als aanvulling op het in dit artikel geschetste beeld van Becker zeer waardevol zijn. Een exemplaar van zijn scriptie bevindt zich in de bibliotheek van het Amsterdams Historisch Museum.

[19] GAA DTB 684/132; Vaillant, p.57.

[20] GAA DTB 144/369 (Johanna); GAA DTB 145/64 (Anna Maria). De doop van beide meisjes vond plaats op respectievelijk 15 augustus 1660 en 19 juli 1661 in de kerk van de Evangelisch Lutherse Gemeente (zie DTB gegevens hiervoor). De doopgegevens van Herman Becker de Jonge zijn onbekend. Vermoedelijk werd hij in het eerste jaar van het huwelijk van zijn ouders geboren, 1659. Op 22 december 1678 wordt hij 19 jaar oud genoemd (GAA WA Inbrengregister van de Weeskamer 34/253-256v). Hij werd op 10 mei 1690 in de Oude Kerk begraven (GAA DTB 1048/7). Johanna Becker ging op 1 juli 1683 in ondertrouw met Pieter Nicolaasz van Rijn. De drie kinderen uit dit huwelijk overleden respectievelijk op 8 juli 1686 (GAA DTB 1056/309), 17 juli 1687 (GAA DTB 1056/328) en 6 december 1687 (GAA DTB 1056/335). Van Rijn overleed op 5 maart 1689 (GAA DTB 1057/9). Op 9 oktober 1692 ging Johanna in ondertrouw met Pieter Bartels (GAA DTB 697/410). Uit dit huwelijk werden twee kinderen geboren: Johanna Margaretha (doopdatum 27 december 1699 (Vaillant, p.62) en Pieter Mathias (doopdatum 1 april 1702 [Vaillant, p.62]). Mogelijk ten gevolge van de laatste bevalling overleed Johanna. Zij werd vijf dagen na de doop van Pieter in de Waalse Kerk begraven (Vaillant, p.62). Anna Maria, de jongste van de drie kinderen van Becker, ging op 31 maart 1679 in ondertrouw met de uit Riga afkomstige Guilliam Becker (GAA DTB 506/32) Een akte met huwelijkse voorwaarden werd op 24 maart 1679 voor notaris Nicolaas Listing opgemaakt. De oorspronkelijke akte ging verloren maar een afschrift bevindt zich tussen Boedelscheidingspapieren van het Weeskamerarchief (GAA WA 5073/1072). Op 30 maart 1679 keurden de Weesmeesters de voorwaarden goed (GAA WA 5073/563). Kort na 25 juli 1679 vertrokken Anna Maria en Guilliam naar Riga (GAA NA 4768/285r+v). Anna Maria zou voor 1692 zijn overleden (Vaillant, p.58).

[21] GAA DTB 1047/87.

[22] GAA NA 906/459 e.v. (nieuwe nummering).

[23] GAA NA 906/21 november 1661. Gillis van Rozendael en Magdalena Vertangen worden als voogden genoemd. Later zouden anderen echter optreden als voogd (cf. noot 24).

[24] GAA NA 906/10 december 1661. De 'mede voogt' die de verklaring aflegde was Isaac de Brae. De Brae deelde mee, dat de genoemde regeling door de moeder het beste voor de kinderen werd geacht. Geen van de drie hierboven genoemde voogden trad op bij het behartigen van de belangen van het enige nog levende kind van Anna Maria Vertangen en Pelgrom in 1678 (GAA NA 4767/270r). Dan blijkt de oud-schepen Cornelis Cloeck namelijk de testamentair aangewezen voogd te zijn. Een verklaring voor deze gang van zaken heb ik niet.

[25] Vaillant, p.58. Dit bedrag komt overeen met het erfdeel dat Gillis Pelgrom in 1679, na de dood van Becker, als enige nog levende erfgenaam van het echtpaar Pelgrom-Vertangen kreeg uitgekeerd (zie noot 61).

[26] GAA NA 4767/293v-296r; zie ook bijlage I. De verzameling boeken van de schilder Pieter Saenredam kan dienen als vergelijkingsmateriaal. Deze is ons bekend door een zeventiende-eeuwse verkoopcatalogus. Hierin worden zo'n 400 boe-

ken genoemd. Saenredams collectie wordt thans niet alleen kwalitatief hoog aangeslagen maar ook als vrij omvangrijk beschouwd (M. Kalse, 'Pieter Saenredam, Schilder, heeft dit bouck gekoft; Verslag van een doctoraal-werkgroep Boekwetenschap', *Meta; Mededelingenblad voor Neerlandici* 6 (1984), pp.8-11, spec.pp.8 en 9; B. van Selm, 'Onderzoek naar de privé-bibliotheek van een Hollands burger uit de zeventiende eeuw: analyse van het boekenbezit van Pieter Jansz. Saenredam (1597-1665)', *Dokumentaal* 13 (1984), pp.64-66. spec. p.66. Voor de boekenverzameling van Pieter Saenredam zie: R. Ruurs, 'Pieter Saenredam; zijn boekenbezit en zijn relatie met de landmeter Pieter Wils', *Oud Holland* 97 (1983), pp.59-68.

[27] GAA NA 4767/293v-296r; Van Selm, p.66 (op. cit., noot 26).

[28] A. Bilmanis, *A History of Latvia*, Princeton 1951, pp.18, 151, 153, 171.

[29] GAA NA 4767/276v; 277r+v.

[30] Vaillant, pp.58, 102.

[31] W.L. Strauss and M. van der Meulen, *The Rembrandt Documents*, New York 1979, pp.556-558.

[32] Strauss, pp.531, 533, 534, 556, 557, 558 (op. cit., noot 31).

[33] Strauss, pp.554, 555. Francken was zowel een bekende van Becker als van Rembrandt. Rembrandt portretteerde hem tegen het einde van de jaren vijftig (*Hollstein's Dutch and Flemish Etchings, Engravings and Woodcuts*, XVIII, Amsterdam 1969, B 273 ca.1657). Becker leende Francken in 1660 eenmaal 100 gulden (GAA NA 4767/276v). Met de *Juno* wordt waarschijnlijk het schilderij bedoeld dat in het bezit is van de Armand Hammer Foundation. Ik kom in noot 37 op dit schilderij terug.

[34] Strauss, pp.555, 556. Op het Algemeen Rijksarchief zijn de volgende stukken zonder resultaat doorgenomen: Rekesten nr.3016; nr.5193. Rollen nr.3931. Kleine rollen nr.4142. Adviesen nrs.1153, 1155. Civiele Sententies nrs.1078, 781/782. Dat een rechtzaak dreigde, blijkt uit de akte van 12 september 1665. In dit stuk machtigde Becker de advokaat Jan Keyser hem voor Mr. Van Nierop te vertegenwoordigen in een zaak die door Rembrandt zou zijn aangespannen (Strauss, pp.555, 556). Het voorgaande rechtvaardigt het vermoeden, dat voortijdig een schikking plaats vond tussen Becker en Rembrandt. Zie ook: Bredius 1889 (op. cit., noot 2), pp.1-5, spec. p.4.

[35] Strauss, pp.554, 555, 556, 557, 558. De *Juno* wordt in deze akte niet genoemd (cf. noot 37).

[36] GAA NA 4767/287r

[37] J.L.A.A.M. van Rijckevorsel, 'De teruggevonden schilderij van Rembrandt: De Juno', *Oud Holland* 53 (1936), pp.271-274, nam aan, dat de *Juno* thans in de Armand Hammer Foundation (zie noot 33) hetzelfde schilderij is als het in de akte van 29 augustus 1665 en in Beckers boedelinventaris genoemde. Hij meende ook, dat het schilderij door Rembrandt werd voltooid in plaats van rente te betalen voor de tweede lening. Ook De Vries dacht, dat de *Juno* werd afgemaakt (J. de Vries, 'Archiefsprokkelingen', *Oud Holland* 71 (1956), pp.40-45). Prof. Dr. J. Bruyn was zo vriendelijk mij opmerkzaam te maken op het feit, dat de *Juno* in Los Angeles, onvoltooid lijkt. Hij baseerde zich daarbij op waarnemingen van Prof. Dr. E. van de Wetering, die het schilderij in het kader van het Rembrandt Research Project bestudeerde. Deze stond mij toe een blik te werpen in zijn aantekeningen. Ik ben hem daarvoor zeer erkentelijk. Voor de problematiek betreffende de *Juno* is voor ons het volgende van belang. Het schilderij heeft een dubbele grond: roodbruin met grijs daaroverheen. Dit grijs is zichtbaar in de onderarm rechts op het schilderij. Een grijze partij die zeer veel overeenkomst vertoont met de grond in de onderarm rechts is te zien in de jurk en in de schaduwpartijen van de opgeheven arm links op het doek. Het is deze partij die het schilderij een onvoltooid aanzien geeft.

[38] Strauss, p.531.

[39] Strauss, pp.533, 534. (cf. De Roever 1884 [op. cit., noot 2], pp.99, 100).

[40] Strauss, pp.567, 568.

[41] Strauss, pp.577, 578, 579.

[42] G. Schwartz, *Rembrandt zijn leven, zijn schilderijen*, Maarsen 1984, p.287, De Vries (p.41) en Strauss (p.532) menen, dat de vordering op Rembrandt, die Becker van Van Ludick overnam ten tijde van de cessie, 1082 gulden bedroeg. De Roever publiceerde de akte tussen Van Ludick en Rembrandt uit 1662, waarin Rembrandt erkende een schuld te hebben van 1082 gulden bij Van Ludick, voor het eerst (De Roever 1884 [op. cit., noot 2], p.96). In hetzelfde artikel suggereert De Roever, dat Rembrandt bij de betaling gedeeltelijk in gebreke bleef. Een aanwijzing daarvoor vond hij in de inventaris van Magdalena de Loo, de weduwe van Titus van Rijn. In de gedeeltelijk verbrande akte staat, dat een aantal schilderijen en 'constboecken' aan een zekere Herman verpand waren geweest en na betaling van minstens 100 gulden waren teruggegeven. De Roever neemt aan, dat we hier met Herman Becker te maken hebben. Voorts dat de betaling van het helaas onbekende bedrag verband hield met de schuldenkwestie tussen Becker en Rembrandt. De Roevers conclusie was, dat Rembrandt in gebreke bleef met zijn betalingen en dat Titus financieel te hulp kwam. De door De Roever gesuggereerde gang van zaken is zeker niet onmogelijk. Er zijn echter weinig aanwijzingen die de identificatie van de in de inventaris

van De Loo genoemde Herman met Herman Becker ondersteunen. Misschien hangt de mededeling over de verpande werken in de inventaris van De Loo samen met de belofte van Titus om mede borg te staan voor zijn vaders schuld. Zeker is dit echter niet (De Roever, p.102; zie ook noot 41).

[43] GAA NA 4767/283v-287v.

[44] De Roever 1891 (op. cit., noot 2), p.65.

[45] GAA NA 4767/277v.

[46] GAA NA 4767/286r+v.

[47] GAA NA 4767/276v.

[48] Jan Lievens, geboren: 24 oktober 1607 (Leiden); overleden: 4 juni 1674 (H. Schneider, *Jan Lievens, sein Leben und seine Werke; mit einem Supplement von R.E.O. Ekkart*, Amsterdam 1973, pp.1,9). Jan Andries/Andreas Lievens: doopdatum 20 januari 1644 (Antwerpen); begraven op 30 januari 1680 (Schneider/Ekkart, pp.7, 280, 441).

[49] GAA NA 4767/283v-287r. De verdeling in 6 schilderijen van Jan Lievens de Oude en 10 schilderijen van Jan Lievens de Jonge is ingegeven door het feit, dat in Beckers inventaris 6 schilderijen zijn aangemerkt als Lievens 'de Oude' of 'de oude' Lievens en 10 werken zijn aangemerkt als Lievens. Voorts blijkt dat beide schrijvers van de lijst met schilderijen – herkenbaar door hun verschillende handschriften – de twee namen (Lievens en 'de oude' Lievens/Lievens 'de Oude') bij hun beschrijvingen gebruikten. Dat over het gebruik van de woorden 'de oude' werd nagedacht en dat de toevoeging of weglating met opzet geschiedde, blijkt uit het volgende voorbeeld. Een schilderij in de inventaris werd aanvankelijk beschreven als van 'd'oude Wenincx' (Weenix). Later werd de toevoeging 'd'oude' geschrapt (zie bijlage II, fol. 285v.). Bij een ander werk werd de beschrijving 'd'oude Winnincx' echter gehandhaafd (zie bijlage II, fol. 285r.). Dit wijst erop, dat waar de toevoeging ontbreekt op de jonge Weenix wordt gedoeld. Het is goed denkbaar dat bij de beschrijving van de schilderijen van vader en zoon Lievens een zelfde werkwijze werd gevolgd.

[50] GAA NA 4767/270v-278v.

[51] GAA NA 4767/275v.

[52] GAA NA 4767/270r. e.v.

[53] Bredius 1910 (op. cit., noot 2), p.201. GAA NA 4767/273v.

[54] GAA NA 4767/273v.

[55] GAA NA 4767/275r.

[56] GAA NA 4767/276r.

[57] GAA NA 4767/277r.

[58] GAA NA 4767/270 e.v.

[59] Medeondertekenaar van de akte (GAA NA 3235/467r+v.) was Jan van de Cappelle. Vergelijking van de handtekening onder de akte met een handtekening die werd gepubliceerd door Bredius (A. Bredius, 'De schilder Johannes van de Capelle', *Oud Holland*, X [1892], p.29) lijkt er op te wijzen dat we met de schilder te doen hebben.

[60] GAA NA 4767/270r.

[61] GAA NA 4767/270r-297r. De totale waarde van Beckers bezittingen moet op ten minste 200.000 gulden worden geschat: obligaties ca.114.000 gulden; huizen 45.000 gulden [GAA NA 4768/225-230; 250-259]; contanten 1666 gulden; geld op de bank 17657 gulden; gelden onder kassier Hendrick Korss 2157 gulden. Als we bedenken dat land, kostbaarheden, juwelen, schilderijen, boeken en overige roerende goederen niet bij dit bedrag zijn inbegrepen dan is de eerdere schatting aanvaardbaar. We moeten wel bedenken, dat het erfdeel van Gillis Pelgrom, Beckers enige in 1678 nog levende stiefzoon, in de erfenis was inbegrepen (GAA WA Boedelscheidingen 5073/1072 18 april 1679).

[62] GAA NA 4767/270v-277v. (obligaties); 296r-296v. (coopmanschappen); 283v-287v. (schilderijen).

[63] Prof. Dr. J.M. Montias (University of Yale) deelde mij mede, dat de schilderijenverzameling van Becker naar aantal omvangrijk mag worden genoemd. Zie voor de inventaris van Van de Cappelle: Bredius (op. cit., noot 59), pp.26-40. Zie voor de inventaris van Gerrit Uylenburgh: S.A.C. Dudok van Heel, 'Het "schilderhuis" van Govert Flinck en de kunsthandel van Uylenburgh aan de Lauriergracht te Amsterdam', *Jaarboek Amstelodamum* 74 (1982), pp.70-90, spec. pp.84-86.

[64] GAA NA 4767/283v-287v.

[65] GAA WA Boedelscheidingen 5073/1072 18 april 1679; GAA WA Inbrengregister 34/253r-256v; GAA WA 563/22 december 1678; GAA WA Minuten Inbrengregister 563/23 december 1678, 30 maart 1679, 18 april 1679, 16 juni 1679, 5 juli 1679; GAA NA 4768/225-230 en 250-259.

[66] Haarlemse Courant 1679, no.12. Ik raadpleegde een exemplaar in Museum Enschedé in Haarlem. Ik wil op deze plaats mijn dank uitspreken voor de hulp die mij werd gegeven door drs. T. Rinkel, medewerkster van het Museum Enschedé.

[67] Zie: S.A.C. Dudok van Heel, 'Honderdvijftig advertenties van kunstverkopingen uit veertig jaargangen van de Amsterdamse Courant 1672-1711', *Jaarboek Amstelodamum* 67 (1975), pp.149-173. De uitdrukking 'door lankheyt van tijt bij een vergadert' werd niet vaak gebruikt. In bovengenoemd artikel komt de uitdrukking slechts driemaal voor (p.155 en bijlagen nrs.2,5).

TOELICHTING OP DE BIJLAGEN

Bijlage I bevat een transcriptie van de lijst van de boeken uit de tussen 19 oktober en 23 november 1678 opgestelde boedelinventaris van Herman Becker. Bijlage II bevat een transcriptie van de schilderijen uit de inventaris. De boeken en de schilderijen vormen slechts een deel van Beckers bezittingen zoals deze in de inventaris worden beschreven (zie: noot 6 en noot 61). De inventaris als geheel verdient zonder twijfel nader onderzoek. Daarvan is in het kader van dit artikel afgezien omdat dit voor het doel van dit onderzoek niet relevant was. Om dezelfde reden is afgezien van commentaar op de getranscribeerde lijsten.
Bij de transcriptie is de oorspronkelijke tekst zo nauwkeurig mogelijk gevolgd. Fouten in de spelling zijn onveranderd overgenomen. Alleen het gebruik van hoofdletters is aangepast aan hedendaags gebruik.
Afkortingen in de oorspronkelijke tekst zijn in de transcriptie in cursief opgelost. In de oorspronkelijke tekst voorkomende doorhalingen zijn als dat belangrijk werd geacht getranscribeerd en opgenomen. De doorgehaalde passages zijn tussen vierkante haken geplaatst en worden binnen de haken vooraf gegaan door de mededeling: doorhaling.

BIJLAGE I

Fol. 293vo

Boecken
Een bijbel in groot folio in swart leer gebonden met koperbeslach
Een dito in roode jugten met dito beslach
Historij van Johannes Sleidanus in 't hoogduijts in hooren gebonden
Kerckpostil van Martinus Luterus in 't hoogduijts en dito bant

fol. 294r

Een hoogduijts*en* bijbel met figuren in dito bant
Pieter Bors Nederlantsche oorlogen het 1ste 2 deel beijde in swart leer gebonden met kopere beslach
Ecclesiastes of prediker Salomon hoogduijts en dito bant
Verklaringe op het nieuwe Tes*tament* door Erasmus van Rotterdam neerduijts
Een oude bijbel
Coloquia van Martinus Lutherus met verscheijde geleerde mannen over de Christely*cke* Leere
Toneel der Keijseren en Coningen van Christenrijck in hoornparchement gebonden
Papiere-werelt van Crull in dito bant
Coninckl*ijcke* instructie van het te paert rijden hooghduijts en frans
Negen boecken van Martini Lutheri hooghduijts sijnde uijtleggingh van H*eilighe* Schrifture, het 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 en 12ste deel
Cronijck van Hollant, Zeel*ant* en Westfriesl*ant*, gedruckt in 't jaer 1595
De Chirurgie en alle de wercken van mr. Ambrosius Paru, ract ende opperste chirurgijn in Vranckrijck
Noch een Ecclesiastes of prediker Salomon in 't hoogduijts
Troostspiegel voor de arme sondaren hoogduijts
Ses schatcamers der Heijlige Schrift hoogduits, alle in hoorn
Reijsboeck door de gantsche Heijlige Schrift hoogduijts
2 bijbels in roode lere bant en vergult
Historij van Johannes Sleidanus in 't neerduijts en roode leere bant
Hantvesten der stadt Amsterdam, mitsgaders eenige steden in 't Noorderquart*ier* gedruckt a*nno* 1624
2 Flavii Josephii, Jootsche Historien in rood leere bant
Plutarchus van 't leven der doorlugtige Griecken en Romeinen
Augustinus vande Stat Godts
Troostspiegel in geluck en ongeluck in 't hoogduijts
Postilla ofte uijtlegging der Sondagen en feestdagen des h*eilige* Euvangeliums
Paulus Jovius historien der geschiedenissen in Europa, Asia en Africa

fol. 294vo

Kinderpostil over de Sondagen en voornaemste heilige dagen
Emanuel van Meteren Nederl*antsche* historien
P. C. Hoofts vervolgh der Nederl*antsche* historien
Cronijck van de geschiedenisse des bijbels tot d*en* jaer 1536
Hippophronia vand*en* aert en eijgenschap des paerden in 't hoogduijts
Oude cronijck van Lijfland en Courlant hoogduijts
Gulden Arck door Sebastian Franck*en* hoogduijts
Spiegel der waren retorischen hoogduijts

In Quarto

Nederlantsche historien door Guillielmum Boudertium
Vergilius Marôs werken v*er*taelt door Vondel
Verantwoording van den wettel*ijcke* regering van Holl*ant* en Westfriesl*ant* door Hugo de Groot
Psalter hoogduijts
Een psalmboeck op noten
Der Heeren Staten van Hollant en Westfrieslants godtsdienstich
Item verantwoordinghe van*de* wettel*ijcke* regeringh Item van*de* onderlinge verdraegsaemheijt
Historien van Indien wegens 't coninckrijck van Peru
2 Inleijdingen tot de Hollantsche regtsgeleertheijt door Hugo de Groot
Predicatien over den Heijdelbergsen catechismus
Bijbel der nature van*der* waerheijt der Christel*ijcke* religie wegens v*er*scheijde secten
Lijste van*den* convoijen van alle uijtgaende en inkomende waren bij de Staten Generaal beraemt
Wetsteen des deugts

Verantwoordingh van Johannes Piscadores op de voorbereijdingh van Coenradus Vorstius, het ampt der kerckendienaeren en noch eenige andere tractaetjes, bijeen gebonden
Thielemans Hesrufius predicatien hoogduijts
Burgerl*ijcke* onderwijsingh
Bijbel in 't hoogduijts

fol.295r

François Guicardijns Ytaliaansche oorlogen
Simon Episcopius antwoort op de Proeve van Heijdanus
Damhouders Practijck in civile saken
Burgerlijcke wandel in 't hoogduijts
2 dictionari frans en duijts
2 gedenkwaerdige spreucken van Boudertii
Leijtsche oorlofdagen
Cajus Suetonius van het leven en daden der roomsche keijseren
Wetsteen der vernufte de Bruijne het 1ste deel
Bekentenisse des geloofs hoogduijts
Gespreck tusschen dr. Sapma en Rippertum Sixtii
Hugo de Groot nopende het regt des oorlogs en des vredens
Eliaden Homerii hoogduits
Onderwijs vande hemelsche en aertsche globen
Huijs-tafel van Egidii Hunii
Heussen burgelijcken ommegangh
Belegering van Oostende en Sluijs
Bedencken over de prefation des concordi boecks in 't hoogduijts
Episcopii antwoort op 64 theologische vragen
Nederlantsche practijck door Bernard van Zutphen
Overlegginge van*den* oorsaeck van*de* twisten in de kercken en andere tractaetjes van gelij*cke* natuur bij een gebonden
Evangelische Hermonie
Een out tes*tament* en psalmboeck
Christelij*cke* Sentbrieven
Den psalter gebedtswijse hoogduijts
Jacobi Franci relationis historicae continuatio
Beschrijving der jaren van*den* aenvanck der werelt hoogduijts
Johannes de Bruijns sinnebeelden
Gedigten van P.C. Hooft
Consultatien en adviisen het eerste deel
C. Schrevelii lexicon manuale

fol.295vo

In Octavo

Twee ongebonden bijbeltjes
Practijck criminecl
De bergse extravagant, 3 deelen in 2 banden
Remonstrantse brieven
Descoursen van Machiaven
Alle de brieven van Seneca, 2 mael
Peteri Messias 2de deel
Schat der gesondtheijt en ongesontheijt Beverwijck
Histori van Sijmon Goulart
Burgersdijck onderwijs der natuurweet
Argenus van J. Berckeleij
Catolijcke memorie
Testament en psalmboeck frans en duits
Gulde annotatien van Franciscus Heremans
Ludovicus Drunte van*de* ware christenheijt
Verscheijde lessen van Petrus Messias
Agt catechismus predicatien in 't hoogduijts
Camphuijsen theologische wercken
Berigt van*de* evangelische reformatien hoogduijts
Politica van Justus Lipsius
Christelij*cke* sermonen op alle evangelien hoogduijts
Spaensche rodomontades van Johannes Ristii
M.P. Glaser Leer, troost en biegt hoogduijts
De gemeene sentbrieven van Don Antonio de Govarre
Het leven van Marcus Aurelius
Sedekunst van Cornhart
Catechismus van Franciscii Alardouan
Absalons hair van Erineus Polminader
Ontdekkingh van toverij
Huijspotil in 't hoogduijts
Catechismus Johannes Brentii
Luters psalmboeck en geestelij*cke* liederen
Sermonen of uijtleggingen op de evangelien hoogduijts
De vergulden arck van Sebatiaen Franck
Alle de voorname articulen van de christelij*cke* relig hoogduijts

fol.296r

Kruijthof voorde krancke zielen in hoogduijts
Geestel*ijck* kleijnood in 't hoogduijts
Het 9de boeck van Almades van Vranckrijck
Verantwoordinge der evangelische kerke in Hollant
Swaermoedige gewissens troost in hoogduijts
Begeerte tot welleven en salig sterven in hoogduijts
Publii Terentii commedia sex
D'astrea van*den* heer Honoré d'Urfé
Herstelde leeuw
Marcus Tullius Cicero in 't Latijn
2 boecken sijnde Quintus Horatius Flaccus Latijn
2 Epitheta Johannes Ravisii Textoris Latijn
2 lexicon griex en latijn over 't Nieuwe Tes*tament* door G. Pasore
Ovidius Nazo met notis variorum
Marcus Antonius Muretus Latijn
Terentius Christianus Latijn
Tesaurus Flavisse poetica Latijn
Prosedia Smetia
Institutionem logicorum

Noch hondert en veertig stucx boecken soo in octavo, duodecimo als anders in diversche talen.
Vier gout gewichties en noch eenige rommelingh int Comptoir.

BIJLAGE II

fol.283vo

Schilderijen

In 't voorhuijs
Een stil leven van W. Calf
Een lantschap van Paulus Bril
Een d*ito* van Simon de Vlieger
Een bosch van Jan Lievensz
Een lantschap van den selven
Een Hercules van P. P. Rubbens
Een dito van den selven
Een vrouwe tronie van Rembrant van Rijn
Een dito van Philip Coninck
Een mans tronie van Rembrant sijnde sijn eijgen conterfeijtsel
Een vaendrager van d*ito* Rembrant
Een Italiaensche paerdemarckt
Een stuck sijnde drie coningen van Lucas van Leijen
Een Italiaens lantschapie van Jan Lap
Een d*ito* van Jan Blom

In de gangh
Een mans tronie van Rembrant
[doorhaling: de Dam van Jacob Ruijschdael] beleent

fol.284r

[doorhaling: een strantie van d*ito* Ruijschdael] beleent
Een lantschapie van Lievens
Een capitael stuk van Philips Wouwerman sijnde eenige soldaten
Een avontmael Christi Italiaens
Een Pilatus van Lievens
Een Italiaensch stuck van Apollo en Pan
Een bruijloft [doorhaling: van] nae Bruegel
Een keucken met eenig fruijtagie
Een oudt mans contrefeijtsel
Een Italiaensch stuckie met goden en godinnen
In 't portael uijt de gang
Een kleijn stuckie sijnde twee boerties van Brouwer
Een d*ito* van Jan Marsen de Jonge sijnde ruijterties
Een harder en harderin met schapen van J. Felpacker
Een naeckte Ceres met eenige Saters
Een stuckie met boerties van Helleman
Een kerckie met eenige munnicken en beelties
Een vrouwe tronitie sijnde ovael
Een klijn lantschapie van Herri Bles
Een lantschapie sijnde ovael
Een stuckie sijnde twee boerties nae Bruegel
Noch een ovael lantschapie
Een stuckie van twee tronities sijnde Italiaens
Een lantschapie van Eversdingen
Een klijn ront lantschapie
Een ovaltie sijnde twee mess*ieurs*
Een sackpijpspeelder sijnde ront

fol.284vo

Een Joseph en Maria Italiaens
Een lantschapie van Lievens
Een stuckie sijnde waersegsters Italiaens
Een brant bij nacht

In 't achterportael
Een lantschap na Paulus Bril
Een blompot sijnde van J.S.
Een stil leven sijnde een silver lampet van Simon Luttickhuijsen
Een schrijvende juffer
Een lantschap van Everdingen
Een mans tronie sijnde ovael
Een oudt lantschap
Een corte guarde met beelden en wapen rusting [doorhaling: een fruijtagie van Cornelis Kick] beleent
Een stilleven van S. Hijmes
Een Marijen beelt met andere beelden van [doorhaling: Van Dijck] Ribbens
Een lantschapie van Philip Coning
Een tabacks drinckertie
Een Venus en Cupido na Rembrant
Een offerhande van d'oude Jan Lievens
Een mans tronie Italiaens
Een groot lantschap gestoffeert van Teniers
Een klijne mans tronie nae [doorhaling: Gerbra] Rembrant van Rijn
Een lantschapie
Een vluchting van Joseph en Maria
Twee verkeerders
Een hontie van Paulus Potten

fol.285r

Een lantschapie met beelties
Eenige beelties sijnde singers en speelders van Steen
Een stuckie na Brouwer

In de sael naest het voorhuijs
Een naeckte Venus met kinderties
Een tronitie van Philip Coninck
Een vrouwtie aende put van Rembrant van Rijn
[doorhaling: een juffer en mons*ieur* musijck singende van Van der Burgh] beleent
Een Juno levens grote
Een lantschap met een vergulde in een ebbehoute lijste
Een graeutie van Rembrandt daer Christus de voete wast
Een schildertie van K. Klabbaert
Een vrouwe tronie van Holbeen met handen
Een mans tronie van de Braij
Een vrouwe tronij van Ferdinandus Bol
Een blompot van Hendrick Schoock
Een drinckent juffertie
Een lantschap van Alexander Petit in een vergulde lijst
Een d*ito* van Ruischdael
Een Lantschap en gebou met beelden van d'oude Jan Winnincx in een vergulde lijst
Een priester lesende in een boeck van d'oude Jan Lievense
Een stuck sijnde een predicatie van Johannes in een vergulde lijst van Pintoret
Een patrijs en wijtuijgh van G*uillaum*e van Aelst
Een rotsie van Asselijn Krabbetie

fol.285vo

Een naeckte vrouw met een philosoof van Bijlert
Een groot lantschap van d'oude Jan Lievense
Een boere geselschap van Philip Koning na't leven
Een vismarckt van Emanuel de Wit met een vergulde lijst
Een vrouwe tronij van de Braa
Een Ytaliaens mans conterfeijtsel
Een stil leven van Simon Luttickhuijsen
Een groot capitael lantschap schilderij van Jan Bot
Een luijtenist van de oude Jan Lievensz*oen*
Eenige boertjes
Een stil leven sijnde een patrijs met bijwerck
Een kleijn koolverkoopstertje met dienstmaegt
Een antijex tronitje van Lucas
Een vlucht van Joseph en Maria van [doorhaling: de oude] Weninex
Een Zacharias en Elisabeth van Schut
Een kleijn schilderijtje daerin eenige naeckte beelties van Poelenburgh
Een slapent boertje
Eenige kaertspeelders
Een quacksalver
Een drij koningen van Rembrant van Rijn
Een conterfeijtsel van Jan Lievensz aende de sijde vande schoorsteen
Een stuck van Juno, Pallas en Venus in vergulde lijst
Een oude mans tronij van*de* oude Lievens
Een groot stuck van de Vreede met veel bijwerck
Een Hercules van Mr. Corn*elis* van Haerlem
Een Cleopatra van deselve
Een koeijtjes
Een lantschapie met goude lijst
Een slapent boertje met eenige andere boertjes
Een kleijn vluchtje van Maria van Albert Duur
Een ruijter van Paulus Potter

fol.286r

Een Ytaliaense kerstnagt
Een wiltschieter van Esaias vande Velde
Een storm van Percellus
Een lantschap met eenige naeckte beelden en onder deselve een vrouw aenvattende een gekranste bock van Poelenburgh
Een slapende naeckte vrouw met 2 satirs vande oude Livense
Een capitael lantschap van Glaude Loranoijs
Noch een lantschap van deselve groote
Eenige ruijters
Een lantschap met eenige beelden op de manier van Poelenburgh
Een Ceres dito
Een oude mans tronij van Ferdinandus Boll
Een vrouwe tronij leunende met de hant op een stoel van Rembrant van Rijn
Een Mars en Venus van Goltius
Eenig stil leven sijnde een vanitas van Rembrant van Rijn
Een out mannetje op de manier van deselve
Een zee van Percellus
Een David en Jonathan van Rembrant van Rijn
Een stil leven sijnde een goude kop met een romer
Een batalje op doeck opgerolt
Een stil leven sijnde een patrijs sonder lijst
Een kints conterfeijtsel
Een lantschapje van Herrij Bles
Een lantschapie van Schellings met een vergulde lijst
Twee lantschapjes van Moucheron
Twee grooter dito van deselve
Een lantschap met beelden op de maniere van Wouwermans
Een fruijtagie van de jonge Weninex
Een kanetaster met een juffrouw van Gabriel Metzu
Een luijtslager op de manier van Verburgh
Een fruijtagie van Breuningh
Een speelende juffrouw met danssent hontie van Metzu
Een lantschap sijnde een beelde dans van Jan Lins

fol.286vo

Een Seringe en Pan
[doorhaling: Een hout gesneden wapen van Pelgrom. *Toegevoegde notitie in andere hand in de marge:* wordt gepretendeert toe te behoren aen *den* kinderen van Gerard Pelgrom soon van Steph*anus* Pelgrom]

In de binne of middel-camer
Een lantschap van Iteren van Goor boven de deur
Een stil water met schepen
Een lantschap van Moucheron
Een tempel of kerck
Een Alemourspel van Barent Graet
Een lantschap van Govert Jansz Mijnheer
Twee oude conterfeijtsels
Noch twee jonge conterfeijtzels levens groote
Een keucken schilderij
Een lantschap van Philippus Coningh
Een Ytaliaens stuck van 3 beelden
Een out lantschap schilderij

In de achter camer
Een Moses vindingh van Jacob Enas
Een slapende herderin en herders van Ter Brugge
Een singent vrouwtje met fiool speelder van Philip Coninck
Een dito meijsje over de deur leggende
Een Jephta op de manier van Jacob Pijnas
Een dito naeckte kindertjes op de manier van de oude Jan Lievense
Een offerhande van Jan Lievense
Een Pallas en [doorhaling: en Gideon] van Rembrant van Rijn
Een beschuldiginge Josephs door Potiphars huijsvrou
Een bloedige rock van Joseph van Jan Lievense
Een tronij van Rembrant
Een koocken
Een capitael stuck van Lastman met een opvarende engel

fol.287r

Een capitael stuck van Hercules Zegers
Een dito morendoop van Lastman

Int camertje naest de packsolder
Een jaght-tuijgh van Leemans
Een lantschapje van Lievense
Twee copijtjes na Lastman sijnde het een de morendoop en 't ander een opvarende engel
Een lantschap op de manier van Hercules Zegerts
Een out schilderijtje daerin tobacq op een tafelbort geschildert

Op de voorkamer
Een Juno van Rembrant van Rijn
Een Venus en Cupido van deselve
Een drie coningen op de manier van Rembrant
Een drij koningen sijnde authaer stuck

Op de packsolder
Een jagttuijgh van Leemans
Een exe homo levens groote
Een out lantschap
Een groote doeck sijnde een schets van Lievense
De coningh van Bohemen
De coninginne van Bohemen
Een herderinne
Een out conterfeijtsel
Een geschildert wapen

Op de slaapcamer
Drie oude slegte stucken schilderijen

Op 't camertje boven de gangh
Twee conterfeijtsels
Een out conterfeijtsel
Een out school schilderij
Twee oude kleijne tronitjes
Een stuckje van Apollo en Pan sijnde Ytaliaens

fol.287vo

In't comptoir
Een lantschapie
Een stuckie sijnde een naeckte vrouw
Een stuckie sijnde een kerck
Twee d*ito* sonder lijst sijnde taback rokers
Een d*ito* sijnde 't vrouwtie aende put
Een slapertie

Dus verre de schilderijen

Summary

Up to now Herman Becker, one of the people who lent Rembrandt money in the straitened circumstances of the last years of his life, has had a bad press as an art-dealer who owed his wealth and influence to the exploitation of artists (Notes 1, 2). It is now possible to correct this image on the basis of recent research in the Amsterdam archives.

Becker was born around 1617 and the supposition that he came from Riga in Latvia is borne out by the facts that he had contacts there, that his father Willem certainly lived there between 1640 and 1650 and that the words 'of' or 'to' Riga appear in some documents after his name. His commercial activities certainly go back to 1635 (note 6) and from the earliest records of him in Amsterdam in the 1640s, it is clear that he was a merchant and that he also chartered ships. At this period he further invested money in shares and engaged in a certain amount of moneylending, while he is also mentioned as his father's agent. That financially he was almost certainly in a sound position by the end of the 1640s is clear from the fact that in 1648 he gave a surety for the merchant Gerard Pelgrom, who was in debt to the Dutch East India Company. That same year he concluded an agreement with the merchant Abraham de Visscher to sell sailcloth for him in Riga.

In the 1650s Becker strengthened his financial position and again engaged in moneylending. In 1653 he made a large loan to Johannes de Renialme, an art lover and dealer, and at the time of the latter's death in 1657 his debt to Becker was even larger, while the inventory of his estate mentions nine paintings, including three by Jan Lievens and one by Philips de Koninck, which were mortgaged to Becker along with some jewelry. From the autumn of 1653 Becker spent a considerable time in Riga, but he was certainly back in Amsterdam in 1658.

In 1659 he married Anna Maria Vertangen, the widow of his former business contact Gerard Pelgrom, who had died in 1657. This marriage brought Becker two large houses on Keizersgracht, where he moved in June 1659. That he was a Lutheran emerges from records of the baptisms of two of his three children at the Lutheran church in Amsterdam. His wife died shortly after the birth of the youngest child and was buried in the Oude Kerk on 9 November 1661. By her will Becker was granted usufruct of all her property until his death, on condition that he did not remarry. This increase in his means led to a change of direction in his activities in the 1660s and a growth in the scale and scope of his moneylending.

Becker's library (see Appendix 1)

The list of books in Becker's inventory amounts to 285 titles, a not inconsiderable library by 17th-century standards (Note 26). Their diversity indicates that, though clearly an educated man, he was not a scholar, while they were not arranged under subjects, like a scholar's library, but according to sizes. The presence of works in Latin indicates that Becker must have been educated at a Latin or grammar school, but the large number of German titles point to his coming from the influential German elite, which had long dominated the city government, trade and the guilds in Riga and part of which, like Becker, was Evangelical Lutheran by religion. Books on religion and theology formed a third of the 145 books of which the titles are given, followed by histories and chronicles, classical literature, law, poetry, medicine, physics and astronomy.

Contacts with artists

In the 1660s Becker continued his shipping interest, but now also invested in property, building a house next to the two others on Keizersgracht in 1665. He also continued to lend money, now for the first time to artists.